

آیین دادرسی مدنی

جلد نخست

سازمان قضایی، دولتی و صلاحیت محاکم

دکتر سید اصغر سجادی

وکیل دادگستری

سرشناسه: سجادی، سیداصغر، ۱۳۱۹

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام / Iran. Laws, etc

عنوان و نام پدیدآور: آیین دادرسی مدنی/سیداصغر سجادی.

مشخصات نشر: تهران: گالوس:موسسه گام حق، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲ ج: جدول.

شابک: دوره: ۴۰۶ / ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۰۴۲۰ / جلد ۱: ۴۲۰ / ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۰۴۱۳ / جلد ۲: ۴۱۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: آیین دادرسی مدنی - ایران / قانون مدنی -- ایران / Civil procedure -- Iran

/ Civil law -- Iran

رد: نندی، کنگره: ۱۳۹۷س ۹۱۳ / KMH۱۷۱۰

رده: بی دیویی: ۵۵/۳۴۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۱۵۰۰۹

آیین دادرسی مدنی

جلد نخست: سازمان قضایی، دعاوی و صلاحیت محاکم

مؤلف: دکتر سید اصغر سجادی
ناشر: گالوس
ناشر همکار: گام حق
نوبت چاپ اول: ۱۳۹۸
شمارگان: جلد ۱۰۰۰
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۰۴۱۳-۱
شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۰۴۱۳-۶
قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات گالوس محفوظ است.

هرگونه کپی برداری و تهیه جزوه از متن کتاب، استفاده از طرح روی جلد و عنوان کتاب جرم است و متخلفان طبق قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

دفتر مرکزی: تهران. خیابان توانیر شمالی، بالاتر از همت، پلاک ۲۵ واحد ۲

تارنما: www.gamehaq.com فروشگاه اینترنتی: www.legalbooks.ir

فهرست مطالب

۷	فهرست مطالب
۱۹	پیشگفتار
۲۵	فصل اول: کلیات
۲۶	گفتار اول: تعریف آیین دادرسی مدنی
۲۸	گفتار دوم: فایده آیین دادرسی
۳۱	گفتار سوم: ویژگی‌های قانون آیین دادرسی مدنی
۳۱	مبحث اول: آمرة بودن مقررات آیین دادرسی مدنی
۳۲	۱- قوانین مربوط به ارمان‌های قضایی
۳۲	۲- صلاحیت دادگاه
۳۳	مبحث دوم: سازگاری طبیعت آیین دادرسی مدنی با حقوق عمومی
۳۵	مبحث سوم: قانون آیین دادرسی مدنی و عطف به ما سبق شدن
۳۶	۱- مقررات راجع به تشکیلات قضایی
۳۷	۲- مقررات مربوط به صلاحیت دادگاه‌ها
۳۷	۳- مقررات راجع به آیین دادرسی به معنای اخص کلمه
۴۱	فصل دوم: سازمان قضایی دادگستری
۴۱	گفتار اول: قوه قضائیه
۴۲	مبحث اول: وظایف قوه قضائیه
۴۳	مبحث دوم: وظایف رئیس قوه قضائیه
۵۲	گفتار دوم: دادسراها
۵۳	مبحث اول: ساختار دادسرای عمومی و انقلاب
۵۴	۱- حوزه‌ی دادسرا
۵۴	۲- ویژگی‌های دادسرا
۵۵	الف- سلسله مراتب
۵۵	ب- وحدت دادسرا
۵۵	پ- قابل رد بودن قضات دادسرا

- ۵۶ ۳- وظایف دادسرا
- ۵۷ الف- امور کیفری
- ۵۷ ب- امور حقوقی (موارد ابلاغ)
- ۵۸ پ- امور حسبی
- ۵۹ ت- وظایف اداری دادستان
- ۵۹ ۴- ضابطان دادگستری
- ۶۰ الف- ضابطان عام
- ۶۰ ب- ضابطان خاص
- ۶۱ ۵- بازپرس
- ۶۱ الف- وظایف و اختیارات
- ۶۲ ب- صلاحیت بازپرس
- ۶۳ ۶- دادرس
- ۶۴ مبحث دوم: مقام دادگاهها
- ۶۵ گفتار سوم: دادگاهها
- ۶۶ مبحث اول: دادگاههای عمومی
- ۶۶ ۱- دادگاه عمومی حقوقی
- ۶۶ الف- هدف از تشکیل
- ۶۷ ب- ساختار دادگاه
- ۷۰ ۲- دادگاههای عمومی کیفری
- ۷۲ الف- دادگاه کیفری یک
- ۷۹ ب- دادگاه کیفری دو
- ۸۱ مبحث دوم: مراجع تجدیدنظر
- ۸۱ ۱- دادگاه تجدیدنظر استان
- ۸۱ الف- صلاحیت کیفری
- ۸۲ ب: صلاحیت حقوقی
- ۸۳ پ- آرای قابل تجدیدنظر
- ۸۴ ت- ترتیب رسیدگی
- ۸۵ ۲- دیوان عالی کشور
- ۸۵ الف- صلاحیت کیفری
- ۸۵ ب- صلاحیت حقوقی

فصل سوم: محاکم و مراجع اختصاصی قوه قضائیه ۹۱

گفتار اول: محاکم و مراجع کیفری اختصاصی ۹۱

مبحث اول: دادگاه‌های نظامی ۹۱

۱- سازمان قضایی، تشکیلات دادرسی و دادگاه‌های نظامی ۹۳

الف- سازمان قضایی ۹۳

ب- تشکیلات دادرسی و دادگاه‌های نظامی ۹۳

۲- صلاحیت دادگاه‌های نظامی ۹۵

۳- دادگاه نظامی یک ۹۶

الف- سازمان ۹۶

ب- صلاحیت دادگاه نظامی یک ۹۷

پ- رسیدن در دادگاه نظامی یک ۹۷

۴- دادگاه نظامی ده ۹۸

الف- سازمان ۹۸

ب- صلاحیت ۹۸

۵- دادرسی نظامی ۹۹

الف- سازمان ۹۹

ب- صلاحیت ۹۹

پ- ضابطان نظامی و تکالیف آنان ۱۰۰

۶- مراجع تجدیدنظر ۱۰۱

الف- دادگاه تجدیدنظر نظامی ۱۰۱

ب- دیوان عالی کشور ۱۰۲

۷- دادگاه‌های نظامی زمان جنگ ۱۰۲

الف- ساختار دادگاه ۱۰۲

ب- صلاحیت دادگاه‌های نظامی زمان جنگ ۱۰۳

پ- دادرسی نظامی زمان جنگ ۱۰۳

ت- وکالت در دادرسی و دادگاه‌های نظامی زمان جنگ ۱۰۴

ث- اختلاف در صلاحیت ۱۰۴

۸- مرجع تجدیدنظر از آرای دادگاه‌های نظامی زمان جنگ ۱۰۴

مبحث دوم- دادگاه‌ها و دادرسی‌های انقلاب اسلامی ۱۰۵

- ۱- ساختار ۱۰۵
- الف- دادرسی انقلاب اسلامی ۱۰۵
- ب- دادگاه انقلاب اسلامی ۱۰۵
- ۲- صلاحیت دادگاه انقلاب و مرجع تجدیدنظر احکام ۱۰۶
- الف- صلاحیت دادگاه انقلاب ۱۰۶
- ب- مرجع تجدیدنظر احکام دادگاه انقلاب ۱۰۸
- مبحث سوم: دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت ۱۰۸
- ۱- ساختار و صلاحیت دادگاه و دادرسی ویژه روحانیت ۱۰۸
- الف- ساختار ۱۰۸
- ب- صلاحیت و وظایف دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت ۱۰۹
- مبحث چهارم: دادگاه اطفال و نوجوانان ۱۱۱
- ۱- ترکیبات و صلاحیت ۱۱۱
- الف- شکایت ۱۱۱
- ب- صلاحیت دادگاه اطفال و نوجوانان ۱۱۶
- ۲- مرجع تجدیدنظر از آرای دادگاه اطفال ۱۱۹
- مبحث پنجم: دادرسی و دادگاه عالی نظامی قضات ۱۲۱
- ۱- دادرسی انتظامی قضات ۱۲۲
- الف- سازمان دادرسی و شرایط دادستان ۱۲۲
- ب- وظایف و اختیارات دادرسی ۱۲۲
- پ- آئین رسیدگی به تخلفات انتظامی در دادرسی ۱۲۳
- ۲- دادگاه عالی انتظامی قضات ۱۲۷
- الف- ساختار دادگاه عالی و شرایط قضات دادگاه ۱۲۷
- ب- صلاحیت دادگاه عالی ۱۲۷
- پ- آئین رسیدگی به تخلفات انتظامی در دادگاه عالی ۱۳۲
- گفتار دوم: محاکم و مراجع اختصاصی حقوقی ۱۴۱**
- مبحث اول: دادگاه خانواده ۱۴۱
- ۱- ساختار و صلاحیت ۱۴۱
- الف- ساختار ۱۴۱
- ب- صلاحیت ۱۴۲

- ب- مرجع تجدیدنظر آراء قطعی مراجع قضائی غیردادگستری ۱۸۶
- ۴- واحد اجرای احکام ۱۸۷
- الف- تشکیلات ۱۸۷
- ب- اجرای حکم ۱۸۷
- پ- موانع قانونی اجرای حکم ۱۸۹
- ۵- طرق فوق العاده شکایت از آراء شعب دیوان ۱۸۹
- الف- اعتراض شخص ثالث ۱۸۹
- ب- اعاده دادرسی ۱۸۹

فصل چهارم: دیوان عالی کشور (مرجع نقض و ابرام) ۱۹۵

- کتابخانه: تشکیلات دیوان عالی کشور ۱۹۶
- مبحث اول: سازمان ۱۹۶
- مبحث دوم: وظایف و صلاحیت‌های دیوان عالی کشور ۱۹۷
- ۱- نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم ۱۹۷
- ۲- ایجاد وحدت رویه قضایی ۱۹۸
- الف- تعریف رویه قضایی ۱۹۸
- ب- موارد دخالت دیوان ۱۹۹
- پ- مبنای قانونی رأی وحدت رویه ۱۹۹
- ت- رأی اصراری ۲۰۰
- ث- تفاوت رأی وحدت رویه قضایی با رأی اصراری ۲۰۱
- ج- سایر مسئولیت‌های دیوان عالی کشور ۲۰۲
- گفتار دوم: دادرسی دیوان عالی کشور ۲۰۵
- مبحث اول: ساختار دادرسی ۲۰۵
- مبحث دوم: وظایف و اختیارات دادستان کل کشور ۲۰۵
- ۱- پیشنهاد انتصاب و تغییر شغل دادستان‌های عمومی و نظامی ۲۰۶
- ۲- پی‌گیری و نظارت بر دعاوی مصالح ملی و حقوق عمومی ۲۰۶
- ۳- انجام تحقیقات مقدماتی راجع به تخلفات مقامات کشوری ۲۰۶
- ۴- درخواست نقض رأی فرجام خواسته ۲۰۷
- ۵- شرکت در نشست‌های هیئت عمومی دیوان عالی کشور ۲۰۷

- ۶- درخواست نظر هیئت عمومی دیوان عالی کشور به منظور ایجاد وحدت رویه..... ۲۰۷
- ۷- درخواست رسیدگی به تخلف اعضای هیئت مدیره کانون، دادرسان و دادستان ۲۰۷
- دادگاه انتظامی کانون وکلاء..... ۲۰۸
- ۸- حل اختلاف نظر بین دادستان و دادیار انتظامی قضات..... ۲۰۸
- ۹- رفع ممنوعیت خروج اشخاص از کشور..... ۲۰۸
- ۱۰- حضور در جلسات رسیدگی شعب دیوان عالی و اعلام نظر..... ۲۰۸
- ۲۱۱.....

فصل پنجم: سازمان‌ها و مؤسسات وابسته به قوه قضائیه..... ۲۱۱

گفتار اول: کانون وکلای دادگستری..... ۲۱۱

مبحث اول: رمان کانون وکلای دادگستری..... ۲۱۴

۱- ماهیت حقوقی سرایف تشکیل کانون وکلاء..... ۲۱۴

۲- ساختار کانون..... ۲۱۵

الف- هیئت عمومی..... ۲۱۵

ب- هیئت مدیره..... ۲۱۷

پ- دادرسای انتظامی وکلاء..... ۲۱۹

ت- دادگاه انتظامی وکلاء..... ۲۲۱

مبحث دوم: صدور پروانه کارآموزی و وکالت..... ۲۲۱

۱- شرایط اخذ پروانه کارآموزی و وکالت..... ۲۲۱

الف- نحوه پذیرش..... ۲۲۱

ب- شرایط کارآموز..... ۲۲۲

پ- تقلیل مدت کارآموزی و معافیت از انجام کارآموزی..... ۲۲۴

۲- موانع صدور پروانه..... ۲۲۵

۳- مدت اعتبار پروانه وکالت..... ۲۲۵

۴- وکالت اتفاقی (موقت)..... ۲۲۶

مبحث سوم: حقوق و محدودیت‌های شغلی وکیل دادگستری..... ۲۲۶

۱- حقوق وکلاء..... ۲۲۶

الف- مجازات توهین حین انجام وظیفه وکالتی..... ۲۲۶

ب- ممنوعیت تعلیق از شغل وکالت..... ۲۲۶

پ- بهره‌مندی از احترام و تأمینات شغل قضا..... ۲۲۶

- ۲۲۶ ت- دریافت حق الوکاله
- ۲۲۷ ۲- محدودیت‌های شغلی وکلاء
- ۲۲۷ الف- الزام به تأسیس دفتر وکالت در محل مصوب
- ۲۲۷ ب- ممنوعیت قبول وکالت نزد قاضی در صورت وجود قرابت
- ۲۲۷ ب- حفظ اسرار موکل
- ۲۲۸ ت- استعفا از وکالت در وقت مناسب
- ۲۲۸ ث- عدم پذیرش وکالت طرف مقابل موکل سابق
- ۲۲۸ ج- ممنوعیت قبول وکالت در موارد خاص
- ۲۲۸ چ- عدم اشتغال به شغل منافی با حیثیت وکالت
- ۲۲۹ **گفتار دوم: مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه**
- ۲۲۹ بحث اول: تشکیلات
- ۲۲۹ ۱- ینت اجرائی مشاوران حقوقی، وکلاء و کارشناسان قوه قضائیه
- ۲۲۹ الف- ساختار
- ۲۳۰ ب- وظایف هیئت اجرائی
- ۲۳۰ ۲- مرکز امور مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه و شرح وظایف مرکز
- ۲۳۱ **مبحث دوم: شرایط متقاضیان مشاوران حقوقی و کارشناسی و نحوه پذیرش**
- ۲۳۱ ۱- شرایط متقاضیان
- ۲۳۳ ۲- نحوه پذیرش متقاضیان
- ۲۳۳ الف- شرکت در آزمون کتبی
- ۲۳۳ ب- انجام کارآموزی
- ۲۳۵ **مبحث سوم: ایجاد مؤسسه و ارتقاء پایه‌ی پروانه**
- ۲۳۵ ۱- تأسیس مؤسسه
- ۲۳۶ ۲- ارتقاء پروانه مشاوره پایه دو به پایه یک
- ۲۳۷ ۳- موارد تخلف و مجازات مشاورین حقوقی و کارشناسان
- ۲۳۸ **گفتار سوم: قانون کارشناسان رسمی دادگستری**
- ۲۳۸ بحث اول: تشکیلات
- ۲۳۸ ۱- قانون استان
- ۲۳۸ الف- ارکان قانون
- ۲۵۰ **مبحث دوم: سایر نهادها و موارد مربوط**

۱- کمیسیون تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی و اهم وظایف کمیسیون ۲۵۰

الف- ساختار ۲۵۰

ب- وظایف ۲۵۰

۲- شورای عالی کارشناسان ۲۵۱

الف- ساختار ۲۵۱

ب- وظایف و اختیارات شورای عالی کارشناسان ۲۵۱

پ- وظایف و اختیارات بازرسان در شورای عالی کارشناسان ۲۵۲

گفتار چهارم: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ۲۵۴

مبحث اول: تشکیلات اداری و صلاحیت ثبت ۲۵۴

- تشکیلات ۲۵۴

۲- صلاحیت ۲۵۴

الف- افراملاک مشی ۲۵۴

ب- هیئت‌های حل اختلاف ۲۵۵

پ- هیئت نظارت ۲۵۸

ت- شورای عالی ثبت ۲۵۹

فصل ششم: دعاوی و دفاع ۲۶۳

گفتار اول: دعاوی و اقسام آن ۲۶۳

مبحث اول: تعریف دعوی ۲۶۳

مبحث دوم: شرایط اقامه دعوی ۲۶۵

۱- دارا بودن اهلیت قانونی ۲۶۶

۲- محرز بودن سمت خواهان ۲۶۶

۳- ذینفع بودن مدعی ۲۶۶

۴- منجز بودن خواسته‌ی دعوی ۲۶۸

۵- متعذر نبودن اثبات خواسته (یا مدعی به) ۲۶۸

۶- مشخص بودن مدعی علیه (یا خوانده دعوی) ۲۶۸

۷- مشمول امر مختومه (یا اعتبار امر قضاوت شده) نبودن دعوی ۲۶۹

۸- در موعد قانونی بودن اقامه دعوی ۲۶۹

۹- دعوا بر فرض ثبوت اثر قانونی داشته باشد، (از قبیل وقف وهبه بدون قبض) ۲۷۰

۲۷۱ ۱۰- مشروع بودن مورد دعوی

۲۷۲ **گفتار دوم: انواع دعاوی**

۲۷۲ مبحث اول: اقسام دعاوی به اعتبار نوع حق

۲۷۲ ۱- دعاوی عینی

۲۷۳ ۲- دعاوی دینی یا شخصی

۲۷۳ مبحث دوم: اقسام دعاوی به اعتبار موضوع حق

۲۷۳ ۱- دعاوی منقول

۲۷۴ ۲- دعاوی غیرمنقول

۲۷۷ الف- دعاوی مالکیت

۲۷۸ ب- دعاوی تصرف

۲۸۳ پ- دعاوی رفع مزاحمت

۲۸۴ ت- دعاوی ممانعت از حق

۲۸۷ **گفتار سوم: دفاع، ایراد و ابطال دعوی خواننده به دعوا**

۲۸۷ مبحث اول: تعریف دفاع

۲۸۷ مبحث دوم: انواع دفاع

۲۸۸ مبحث سوم: ابزار دفاع

۲۸۸ ۱- دفاع در ماهیت

۲۸۹ ۲- ایرادات

۲۹۰ الف- ایراد عدم صلاحیت ذاتی دادگاه

۲۹۱ ب- ایراد قضیه محکوم‌بها

۲۹۲ پ- ایراد عدم مشروعیت مورد دعوا

۲۹۲ ت- ایراد عدم اهلیت

۲۹۳ ث- ایراد عدم احراز سمت اقامه کننده دعوا

۲۹۳ ج- ایراد عدم توجه دعوا به خواننده

۲۹۴ ۳- دعاوی متقابل

۲۹۹ **فصل هفتم: صلاحیت دادگاه‌ها، مراجع حل اختلاف در صلاحیت**

۲۹۹ **گفتار اول: صلاحیت و انواع آن**

۲۹۹ ۱- تعریف صلاحیت

۲- انواع صلاحیت ۳۰۱

الف- صلاحیت ذاتی ۳۰۱

ب- صلاحیت نسبی (محلی) ۳۰۹

گفتار دوم: اختلاف در صلاحیت و مراجع حل اختلاف ۳۳۳

۱- تشخیص صلاحیت و مفهوم اختلاف در صلاحیت ۳۳۳

الف- ایراد عدم صلاحیت ۳۳۵

ب- مفهوم اختلاف در صلاحیت ۳۳۶

۳- مراجع حل اختلاف در صلاحیت ۳۳۷

الف- دیوان عالی کشور به عنوان مرجع حل اختلاف ۳۳۷

ب- دادگاه تجدیدنظر استان به عنوان مرجع حل اختلاف ۳۳۹

پ- مرجع حل اختلاف در صلاحیت بین شوراها ۳۴۰

فهرست منابع ۳۴۲

پیشگفتار

با توجه به تعریف منعکس در ماده ۱ ق.آ.د.م که چنین مقرر می‌دارد: «آیین دادرسی مدنی مجموعه اصول و مقرراتی است که در مقام رسیدگی به امور حسبی و کلیه دعاوی مدنی و بازرگانی در دادگاه‌ها و مراجع قضایی، انقلاب، تجدیدنظر، دیوان عالی کشور و سایر مراجعی که به موجب قانون موظف به رعایت آن می‌باشند به کار می‌رود.» اهمیت و مقام ارزشمند این قانون روشن می‌شود تا آنجا که علاوه بر دوره مقدماتی حقوق (کارشناسی)، در سرفصل مصوب دوره‌های کارشناسی ارشد (تکلیف اول) و دکتری (تکمیلی نهایی) رشته حقوق خصوصی نیز گنجانیده شده است.

در جوامع ابتدائی و در روزگاران تاریک پس از آن، با عصر روشنگری منطق حاکم بر روابط اجتماعی انسان، مقوله «حق با زور است» بوده؛ اعم از زور و نیروی جسمانی فردی و یا دارا بودن اقوام، طائفه و قبیله برتر، و اعمال مجازات شخصی و بین‌الناس.

با توسعه و رشد جامعه و نیاز به تأمین و تضمین موجودیت افراد و سایر نیازهای گوناگون زندگی، به حکم طبع اجتماع‌گرایی انسان زمینه‌های گوناگون گرایش به سوی یکدیگر، جامعه‌ای با روابط پیچیده و هم‌بستگی ارگانیک به وجود آمد، که مفاهیم «ملت»، «جامعه» و «حقوق» برآمده از آن است.

ضرورت برقراری نظم در جامعه، اهمیت قانون‌گذاری را جلوه‌گر می‌سازد و به مرور نظم و ترتیب و احقاق حق به وسیله مرجع قضایی جایگزین وضعیت نابسامان گذشته می‌گردد و برای حل و فصل اختلافات و شیوه احقاق حق در امور حقوقی و کیفری قواعد و مقررات آیین دادرسی وضع و مقرر گردید؛ آیینی که تضمین‌کننده حقوق تعیین شده انسان‌ها، دادرسی عادلانه و متضمن بی‌طرفی قاضی در امر دادرسی است. قواعد و مقررات آیین دادرسی از چنان اهمیتی برخوردار است که در این باره گفته اند: «... بعضی از دانشمندان، حقاً قواعد شکلی، یعنی آیین دادرسی را

خواهر توأم آزادی خوانده‌اند.» و یا اینکه به تعبیر ایهرینگ «آیین دادرسی دشمن قسم خورده خودکامگی و خواهر توأمان آزادی است.»

کتاب پیش روی با رعایت سرفصل‌ها و عناوین مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری تألیف شده و مشتمل بر: سازمان قضایی کشور، دعاوی، و صلاحیت محاکم است. تشکیلات قوه قضاییه یا سازمان قضایی، به معنای عام و خاص آن مورد بررسی قرار گرفته، بنابراین تمام سازمان‌هایی که به نحوی، دعاوی و اختلافات مردم را مورد رسیدگی قرار می‌دهند در بر می‌گیرد.

تشکیلات قضایی کشور بعضاً به علت تصویب قوانین جدید دستخوش تغییراتی شده است، از جمله: سانج آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۰۴ و اصلاحات بعدی آن به تاریخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۴ که نظام دادرسی کیفری جدیدی را پس از ۱۴ سال جایگزین قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۰۱/۲۱ نموده است. گفته می‌شود این تغییرات و نوآوری‌ها هم‌تا‌الهم از قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه می‌باشد که با وجود علاقه تدوین‌کنندگان پیش‌نویس نخستین به رعایت اصول و قواعد منصفانه آیین دادرسی در معنای عام کلمه، بر اساس آنچه در احکامات و الحاقات قبل از لازم الاجراء شدن قانون مزبور رخ داد، بدون ایراد نمی‌باشد.

جایگزینی دادگاه‌های کیفری یک با دادگاه‌های کیفری استان و تغییر در شیوه‌ی دادرسی در دادسرا، و دادگاه‌های کیفری دو با دادگاه عمومی جرائش شهرستان؛ الزام دادگاه‌های انقلاب به رعایت نظام تعدد قاضی هنگام رسیدگی به برخی جرائم داخل صلاحیت خود که مجازات آن‌ها سلب حیات مجرم است.

تشکیل دادگاه اطفال و نوجوانان به عنوان دادگاه کیفری اختصاصی، موجب ق.آ.د.ک اصلاحی مصوب ۱۳۹۴/۳/۲۴؛

تشکیل دادگاه خانواده به عنوان دادگاه حقوقی اختصاصی مستقل، به موجب ق.ح.خ. مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۲۱ و آیین‌نامه اجرایی مربوطه؛

قانون جدید شوراهای حل اختلاف با ساختار، صلاحیت و آیین دادرسی جدید مصوب ۱۳۹۴/۱/۱۰؛

و نیز قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲، ضرورت شرح تغییرات جدید در ساختار قضایی کشور به موجب قوانین یاد شده، سبب شد؛ پس از ۲۴ سال تدریس آیین دادرسی مدنی در دانشگاه و بهره‌مندی از تجربه ۲۷ سال وکالت دادگستری و با توجه به تشویق دانشجویان عزیز و نیز همکاران فرهیخته که اینجانب را مورد بذل عنایت قرار دادند، تصمیم به تألیف این اثر نمودم.

برای استفاده مطلوب‌تر دانشجویان و دستداران دانش حقوق تلاش شده است با رعایت سیاق و بافت نوشتار، بیشترین مطالب ارجاعی، در متن آورده شود تا حین مطالعه، مستغنی از مراجعه مکرر به منابع و قوانین مربوط که برخی کمتر در دسترسند، باشند.

بدیهی است، این تألیف با کاستی‌هایی روبه‌روست. بر این اساس استدعا دارم صاحب‌نظرانی که این اثر را مورد مطالعه و ابرامی دهند، بنده را از ارشاد و راهنمایی‌های عالمانه خود دریغ نفرمایند.

سید اصغر سجادی

پاییز ۱۳۹۶